

Research Center of Poltava Region History
of Poltava Region State Administration

PÓLTAVICA

POLTAVA ENCYCLOPAEDIA

VOLUME

12

RELIGION and CHURCH

Editor-in-chief
O. A. BILOUSKO

Editorial staff: Y. M. VARCHENKO, A. M. KYRYDON, V. O. MOKLIAK,
T. P. PUSTOVIT (Deputy editor-in-chief), V. M. KHANKO, S. V. KHORIEV.

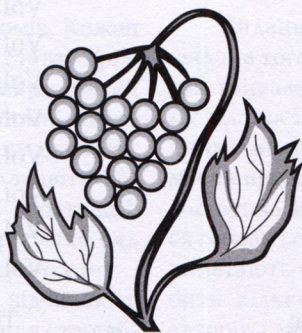
Poltava
Poltavskyi Literator Publishers
2009

Центр дослідження історії Полтавщини
Полтавської обласної державної адміністрації

ПОЛТАВІКА

ПОЛТАВСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ
12

РЕЛІГІЯ і ЦЕРКВА

Головний редактор
О. А. БІЛОУСЬКО

Редакційна колегія: Ю. М. ВАРЧЕНКО, А. М. КИРИДОН, В. О. МОКЛЯК,
Т. П. ПУСТОВІТ (заступник головного редактора), В. М. ХАНКО, С. В. ХОРЄВ.

Полтава
Видавництво «Полтавський літератор»
2009

ПОЛТАВІКА

ПОЛТАВСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ у 12 томах

Автор ідеї та керівник проекту
О. А. БІЛОУСЬКО

- Том 1: **Природа.**
- Том 2: **Населення.**
- Том 3: **Суспільство.**
- Том 4: **Історія.**
- Том 5: **Господарство.**
- Том 6: **Освіта і наука.**
- Том 7: **Мова і література.**
- Том 8: **Народна культура.**
- Том 9: **Професійна культура.**
- Том 10: **Охорона здоров'я.**
- Том 11: **Військова справа.**
- Том 12: **Релігія і церква. 2009*.**

* Зірочкою позначено томи, що вийшли;
цифрою — рік виходу тому.

PÓLTAVICA

POLTAVA ENCYCLOPAEDIA in 12 volumes

The author of the idea and project leader
O. A. BILOUSKO

- Vol. 1: **Nature.**
- Vol. 2: **Population.**
- Vol. 3: **Society.**
- Vol. 4: **History.**
- Vol. 5: **Economy.**
- Vol. 6: **Education and Science.**
- Vol. 7: **Language and Literature.**
- Vol. 8: **Popular Culture.**
- Vol. 9: **Professional Culture.**
- Vol. 10: **Public Health Service.**
- Vol. 11: **Military.**
- Vol. 12: **Religion and Church, 2009*.**

The bug * denotes published volumes,
and digit — the year of publishing.

НАУКОВО-РЕДАКЦІЙНА РАДА

БІЛОУС Г. П.
БІЛОУСЬКО О. А.
(заступник голови)
ГАЛІУЛЛІНА Т. В.
(секретар)
КЛЕПКО С. Ф.
КУЛЬЧИНСЬКИЙ М. Г.
МОКЛЯК В. О.
НЕСТУЛЯ О. О.
ПАЩЕНКО В. О.
ПОШИВАЙЛО О. М.
ПУСТОВГАР О. М.
(заступник голови)
ПУСТОВІТ Т. П.
(заступник голови)
САМОЙЛЕНКО Ю. О.
СОЛОВЕЙ С. А.
(голова)
СТЕПАНЕНКО М. І.
СУПРУНЕНКО О. Б.
ФЕСИК К. Б.
ХАНКО В. М.

MAIN EDITORIAL STAFF

BILOUS H. P.
BILOUSKO O. A.
(Deputy Chairman)
GHALIYLLINA T. V.
(Secretary)
KLEPKO S. F.
KULCHYNSKYI M. H.
MOKLIAK V. O.
NESTYLIA O. O.
PASCHENKO V. O.
FOSHYVAILO O. M.
PUSTOVHAR O. M.
(Deputy Chairman)
PUSTOVIT T. P.
(Deputy Chairman)
SAMOILENKO Y. O.
SOLOVEI S. A.
(Chairman)
STEPANENKO M. I.
SUPRUNENKO O. B.
FESYK K. B.
KHANKO V. M.

ському, Сумському і Харківському ХМ, Роменському КМ, музеї Полтавської битви. Портрет С. Насті зберігається у Дніпропетровському ІМ ім. Д. Яворницького.

Літ.: Арандаренко, 1852. — С. 314; О Ладинском Подгорском монастыре // ПЕВЧН. — 1865. — № 22. — С. 324; Упраздненные и прекратившие свое существование православные монастыри в пределах нынешней Полтавской епархии // ПЕВЧН. — 1897. — № 20-21. — С. 797; Модзалевский, 1914. — С. 661-662; Описи Київського намісництва 70—80 років XVIII ст. — К., 1989. — С. 71; Білецький П. Український портретний живопис XVII—XVIII ст. — К., 1969. — С. 231; ЕУ, Т. 8, 2000. — С. 2868-2869.

В. М. Ханко.

СКРИПКА

Георгій Петрович (1880, м. Лубни, тепер райцентр Полтавської обл. — ?) — священнослужитель.

Виходець із службовців. Одержав середню богословську освіту. Проживав у с. Нові Санжари. Священик. Заарештований 03.03.1927. Засуджений Особливою нарадою при Колегії ОДПУ 19.12.1927 за ст. 58-10 КК РСФРР до 3 років заслання на Урал. Реабілітований Полтавською обласною прокуратурою 12.08.1994.

Літ.: РІ-4, 2006. — С. 217-218.

СКРИПНИК

Василь Ваніфатійович (1880, с. Черевки, тепер Оржицького р-ну Полтавської обл. — 29.08.1937, м. Харків) — священнослужитель.

Виходець із селян. Одержав поч. освіту. Служив у православних церквах на Полтавщині. На момент арешту проживав у м. Хорол. Священик без парафії. Заарештований 04.08.1937. Засуджений Особливою трійкою УНКВС по Харківській обл. 19.08.1937 за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР до розстрілу. Реабілітований Полтавською обл. прокуратурою 05.05.1989.

Літ.: Войналович, 2002. — С. 137. В. А. Войналович.

СКРИПНИК

Павло Онисимович (1885, м-ко Градизьк, тепер смт Глобинського р-ну Полтавської обл. — ?) — священнослужитель.

Виходець із робітників. Закінчив духовну семінарію. У 1914—1927 — диякон, у 1927—1932 — священник православних громад на Полтавщині. На момент арешту проживав у м. Кременчук. Різномобочий місцевих підприємств. Заарешто-

ваний 01.07.1941. Етапований до в'язниці м. Бугульник АР Татарстан. Засуджений Верховним судом АР Татарстан 18.12.1941 за ст. 58-10 ч. 1 КК РФ до 10 років позбавлення волі з поразкою у правах на 5 років. Реабілітований Ген. прокуратурою РФ 20.01.1993.

Літ.: Войналович, 2002. — С. 137. В. А. Войналович.

СЛАВКИ С.,

Решетилівський р-н. [П'ятидесятників] Християн Віри Євангельської Пятидесятників (ХВСП) «Емануїл» громада.

Громада зареєстрована 05.06.2001 за № 196. Кер. релігійної організації — Іван Якович Рибачик (2008). Богослужіння проводяться у молитовному будинку.

Літ.: РГПО, 2008. — Арк. 142.

СЛАСТИОН

(Сластин) Олексій Іванович (1878, с. Журавка, тепер Варвинського р-ну Чернігівської обл. — ?) — священнослужитель.

Виходець із селян. Одержав поч. освіту. В 1906—1924 — чернець Мгарського Лубенського Спасо-Преображенського монастиря. Проживав у с. Єрківці Хорольського р-ну. Священик місцевої церкви. Заарештований 03.01.1933. Засуджений Особливою нарадою при Колегії ДПУ УСРР 25.02.1933 за ст. 54-10 КК УСРР до 3 років заслання до Казахстану. Реабілітований Полтавською обл. прокуратурою 17.04.1990.

Літ.: Войналович, 2002. — С. 137. В. А. Войналович.

СЛИНЬКО

Олексій Семенович (рр. н. і см. невід.) — благодійник.

Військовий товариш, фундатор дерев'яної Всіхсвятської церкви (1802) у с. Старий Іржавець Лубенського пов. (тепер Оржицького р-ну). 1897 церкву перебудовано.

Літ.: Грановський, 1901. — С. 412. В. М. Ханко.

СЛІПОРІДСЬКА ОНУФРІЙСЬКА ПУСТИНЬ

Чоловіча. Приписна до Мгарського Лубенського Спасо-Преображенського монастиря. Знаходилася «на середині річки Сліпорода, на островку з великою горою, біля с. Юсківці, за 17 верст від Лубен». Заснована з дозволу від 08.02.1621 (1627 ?) кн. Костянтина Корибута Вишневецького, старости черкаського, на

місці, де вже був скит. 1627 ? з благословіння архієпископа Київського Варлаама (Ванатовича) споруджено Успенську дерев'яну церкву.

С. п. згадується 1655 у зв'язку з продажем жителям с. Юсківці Бутихою Мгарському Лубенському монастирю землі «біля Сліпорідського скита», при цьому згадується Охрім Федорович, «ктитор Юсковецького монастиря». Також у літературі відома скарга 1676 Мгарського Лубенського монастиря на жителів с. Хорішки за злодіяння проти Юсковецького монастиря та захоплення монастирських земель і економії. У документі фігурує ім'я настоятеля монастиря о. Діонісія. Надалі Мгарський Лубенський монастир інтенсивно скупляв маєстності навколо С. п., зокрема, 1671 була куплена гребля між Юсківцями і П'ятигірцями. 1781 у володінні С. п. було два хутори на 6 та 5 хат відповідно, що значилися в другій Пирятинській сотні. У С. п. до 1827 зберігалося євангеліє київського друку 1697, подароване Іаковом Ємцем 1706. Станом на 1786 в С. п. був лише 1 ієромонах. За указом Катерини II від 10.04.1786 С. п. закрита, її володіння секуляризовані. Успенська церква залишалася на старому місці впродовж 19 ст. Поряд розташовувалося старе кладовище.

Див. також МГАРСЬКИЙ ЛУБЕНСЬКИЙ СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ МОНАСТИР.

Літ.: Лазаревский А. М. Исторические очерки Полтавской Лубенщины XVII—XVIII вв. // Чтения в Ист. Об-ве Нестора Летописца. Кн. 11 / Под ред. А. М. Лазаревского. — К.: Типография Корчак-Новицкого, 1896. — С. 100-102, 111-112; [Аноним]. Упраздненные и прекратившие свое существование православные монастыри в пределах нынешней Полтавской епархии (Краткий ист. очерк) // ПЕВЧН. — 1897. — 26—27 июня. — № 20—21. — С. 798; Грановский, 1901. — С. 396-397, 417; Милорадович В. Средняя Лубенщина // КС. — К.: Типография Императорского Университета св. Владимира Акц. Общ. Н. Т. Корчак-Новицкого, 1904. — Сент.-дек. — С. 232-233; Ляскоронский В. Города, курганы, майданы и длинные (змиевые) валы в области Днепровского Левобережья // Тр. XIV Археологического съезда в Чернигове / Под ред. графини Уваровой. — М., 1909. — Т. III. — С. 68-69; Описи Київського намісництва 70-80-х рр. XVII ст.: описово-статистичні джерела. — К.: Наукова думка, 1989. — С. 70-71, 120-121; Полтавщина: Енцикл. довід. — С. 996.

В. В. Шерстюк.

К. М. Скаржинська.

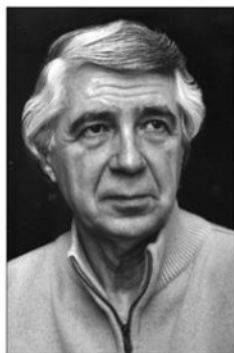

І. Скоропадський. Копія 19 ст. з карт. невід. хуг. 18 ст.

Г. С. Сковорода. Мал. В. М. Брикульця. 2006.

С. А. Скорий.

ниченко В. І. Нова історія Полтавщини (кінець XVIII — початок XX століття): Підручник для 9 класу загальноосвітньої школи. — Полтава: Оріяна, 2003 [перевид, 2006]. — 264 с., іл.

Новітня історія Полтавщини, 2005 — Білоусько О. А., Ермачок О. П., Реверук В. Я. Новітня історія Полтавщини (перша половина XX століття): Підручник для 10 класу загальноосвітньої школи. — Полтава: Оріяна, 2005. — 312 с., іл.

Новітня історія Полтавщини, 2006 — Білоусько О. А., Киридон П. В., Пустовіт Т. П., Реверук В. Я. Новітня історія Полтавщини (середина XX — початок XXI століття): Підручник для 11 класу загальноосвітньої школи. — Полтава: Оріяна, 2007. — 312 с., іл.

Описание монастырей..., 1817 — Описание монастырей в Российской империи находящихся, с показанием времени построения оных и в каких классах положены по штатам; также храмовых праздников и достопамятных происшествий, случившихся в них; С присовокуплением Известия о всех Соборных, монастырских, ружных и приходских церквях, в Столичных городах Москве и С. Петербурге находящихся, когда оные построены и в какие числа бывают храмовые праздники. — Изд. 4-е. — М.: В Типографии С. Селивановского, 1817.

Павловский, 1912 — Павловский И. Ф. Краткий биографический словарь ученых и писателей Полтавской губернии с половины XVIII века. С портретами. Изд.

Полтавской ученой Архивной Комиссии. — Полтава: Типо-литография преемников Дохмана, 1912.

Павловский, 1913 — Павловский И. Ф. Первое дополнение к Краткому биографическому словарю ученых и писателей Полтавской губернии с половины XVIII века. Издание Полтавской ученой Архивной Комиссии. — Полтава: Т-во Печатного Дела (тип. бывш. Дохмана), 1913.

Павловский, 1914 — Павловский И. Ф. Полтавцы иерархи, государственные и общественные деятели и благотворители. Опыт краткого биографического словаря Полтавской губернии с половины XVIII в. С 182 портретами. Издание Полтавской ученой архивной комиссии. — Полтава: Т-во Печатного Дела (тип. бывш. Дохмана), 1914.

Павлуцкий, 1908 — Павлуцкий Г. О церковных постройках в стиле «Емпіре» Полтавской губернии // Труды Четырнадцатого археологического съезда в Чернигове. — Т. II. — М., 1908.

Памятная книжка..., 1865 — Памятная книжка Полтавской губернии за 1865 год, изданная Полтавским губернским статистическим комитетом, составленная членом-секретарем комитета Павлом Бодянским. — Полтава, 1865.

Памятники градостроительства, 1983; 1984; 1985; 1986 — Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. — Т. 1. — К., 1983; Т. 2. — К., 1984; Т. 3. — К., 1985; Т. 4. — К., 1986.

Полтавщина: Енци. довід., 1992 — Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А. В. Кудрицького. — К.: Вид-во «Українська Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992.

РГПО, 2008 — Релігійні громади Полтавської області станом на 01.01.2008 р. // Інформація відділу у справах національностей та релігій Полтавської облдержадміністрації.

РІ-2, 2004 — Реабілітовані історією. Полтавська область. — Кн. 2. — К.-Полтава, 2004. — 720 с.

РІ-3, 2005 — Реабілітовані історією. Полтавська область. — Кн. 3. — К.-Полтава, 2005. — 720 с.

РІ-4, 2006 — Реабілітовані історією. Полтавська область. — Кн. 4. — К.-Полтава, 2006. — 736 с.

РІ-5, 2007 — Реабілітовані історією. Полтавська область. — Кн. 5 / Упоряд. О. А. Білоусько. — К.-Полтава, 2007. — 720 с.

Розсоха, 2002 — Розсоха Л. Миргородська старовина: Дослідження. Статті. Нариси. Розвідки. — Полтава, 2002.

Середньовічна історія Полтавщини, 2004 — Білоусько О. А., Супруненко О. Б., Мироненко К. М. Середньовічна історія Полтавщини (V — перша половина XVI століття): Підручник для 7 класу загальноосвітньої школи. — Полтава: Оріяна, 2004. — 200 с., іл.

Справочная клировая книга..., 1912 — Справочная клировая книга по Полтавской епархии на 1912 год (Составлена в Канцелярии Духовной Консистории по сведениям, доставленным о.о. благочинными). — Полтава, 1912.

Строев, 1877 — Списки иерархов и настоятелей монастырей Российской Церкви. Составил из достоверных источников Павел Строев, ординарный академик Императорской С.-Петербургской Академии Наук, член Археологической комиссии и разных других ученых обществ. Издание Археологической комиссии. — СПб.: Типография В. С. Балашева, 1877.

Таранушенко, 1976 — Таранушенко С. А. Монументальна дерев'яна архітектура Лівобережної України. — К.: Будівельник, 1976.

Ханко, 2002 — Ханко В. Словник мистців Полтавщини. Середина XVII — початок XXI ст. — Полтава, 2002.

Ханко, 2007 — Ханко В. Полтавщина: плин мистецтва, діячі. Мистецтвознавчі праці. — К., 2007.

Чернігівщина: Енци. довід., 1992 — Чернігівщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А. В. Кудрицького. — К.: Вид-во «Українська Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992.

Яблонский, 1955 — Яблонский Д. Н. Порталы в украинской архитектуре / Под ред. доктора архитектуры В. И. Заболотного. — К.: Изд-во Акад. арх-ры Украинской ССР, 1955. — 144 с., 92 табл.

Ucraina — terra cosacorum, 2004 — Ucraina — terra cosacorum. Україна — козацька держава: Ілюстрована історія українського козацтва у 5175 фотосвітлинах / Керівник проекту, автор-упорядник, художник, фотограф, ілюстратор В. Недяк. — К.: Вид-во «Емма», 2004.

АВТОРИ СТАТЕЙ

Авакум (Давиденко).
Бабенко Л. Л.
Бажан Г. О.
Бажан О. Г.
Білокінь С. В.
Білоусько О. А.
Бобровський Т. А.
Варченко Ю. М.
Васик Ю. В.
Войналович В. А.
Волошин Ю. В.
Ворона Г. Я.
Гавриленко І. М.
Галіулліна Т. В.
Гарпинченко М. О.
Гирич І. Б.
Гладка С. М.
Горбач Н. Я.
Граб В. І.
Григор'єв В. М.
Гужва Ю. М.
Дамівець І. С.
Дудка О. І.
Єрмак О. П.
Житченко В. В.

Жук В. Н.
Зарівчанська Л. В.
Ййслиу Н. В.
Ільченко О. М.
Калашник Є. С.
Катаєв В. С.
Кивва Н. О.
Киридон А. М.
Киридон П. В.
Кішик В. В.
Клепко С. Ф.
Коваленко А. І.
Колесник О. В.
Коппел-Ковтун С. І.
Коротенко В. В.
Кошова В. М.
Кравченко П. А.
Кукленко О. М.
Кулатова І. М.
Курчакова О. М.
Лещенко М. В.
Лось М. Т.
Лямкін В. В.
Маєвська С. В.
Мироненко К. М.

Мисник С. І.
Міхно А. С.
Міщанин В. Д.
Мокляк В. О.
Москаленко С. П.
Мучник А. М.
Нестуля О. О.
Обревко-Годзенко О. М.
Остроушко К.
Павленко В. А.
Павленко П. В.
Пашенко В. О.
Петренко І. М.
Пилипець В. А.
Поденжна Ю.
Посухов В. І.
Пуголовков Ю. О.
Пустовгар Г. Г.
Пустовіт Т. П.
Расате Шегор.
Реверук В. Я.
Розсоха Л. О.
Ротач О. П.
Ротач П. П.
Рудницький Ю. В.

Самойленко Ю. О.
Сердюк Г. Д.
Скорий С. А.
Сошин В. В.
Стахів М. П.
Степаненко М. І.
Супруненко О. Б.
Сухорук Н. В.
Тевікова О. В.
Тимошук А. І.
Тітков О. В.
Федоренко С. А.
Ханко В. М.
Храпач М. І.
Черкасець Т. І.
Чернушенко Б. І.
Чиркова М. Ю.
Шерстюк В. В.
Шибанов Г. М.
Шілов Ю. О.
Шкода Н. М.
Шрамко Б. А.
Шрамко І. Б.
Яненко З. П.

ISBN 978-966-192-047-6
УДК 94(477.53)(03)
ББК 63.3(4УКР-4ПОЛ)Я20
П 52

Наукове видання

ПОЛТАВІКА
ПОЛТАВСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ
у 12 томах
Том 12
РЕЛІГІЯ І ЦЕРКВА

Scientific edition

POLTAVICA
POLTAVA ENCYCLOPAEDIA
in 12 volumes
Volume 12
RELIGION and CHURCH

Видано за підтримки Полтавської обласної державної адміністрації (голова — Валерій Михайлович Асадчев)
та Полтавської обласної ради (голова — Олександр Васильович Удовіченко)

Головний редактор *О. А. Білоусько*
Editor-in-chief *O. A. Bilousko*

Верстка і підготовка до друку *С. В. Хорєв*
Design and prepress by *S. V. Khoriev*

Фотохудожник *А. К. Гребіник*
Artist of photography *A. K. Hrebinyk*

Видавництво «Полтавський літератор» 2009 Poltavskyi Literator Publishers
Генеральний директор *А. А. Карпенко*
Director-general *A. A. Karpenko*

115, вул. Пушкіна, м. Полтава, Україна 36014
тел./факс: (0532) 562983

Свідчення про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції, серія ДК № 1319 від 02.04.2003 р.,
видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України

Формат 60x88/8. Папір офсетний, крейдяний. Гарнітура Балтика
Обл.-вид. арк. 240,21. Ум. друк. арк. 97,51. Друк офсетний
Всі права застережені. All rights reserved

П52 ПОЛТАВІКА. Полтавська Енциклопедія: У 12 томах. — Том 12: Релігія і церква / Гол. ред. О. А. Білоусько; Ред. кол.:
Ю. М. Варченко, А. М. Киридон, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт, В. М. Ханко, С. В. Хорєв. — Полтава: Вид-во «Полтав-
ський літератор», 2009. — 756 + XL с., іл., схеми, карти, табл.

Дванадцятий том 12-томного видання ПОЛТАВІКА—Полтавська Енциклопедія висвітлює найважливіші моменти
релігійного та церковного життя на Полтавщині від найдавніших часів до початку ХХІ століття. Том містить 3726
статей 99 авторів; 609 статей складають редакційний матеріал. У томі вміщено 40 сторінок кольорових ілюстрацій
на окремих аркушах (214 сюжетів). В тексті — 1094 ілюстрацій, 2 схеми, 2 карти, 4 таблиці.
Всім, хто цікавиться історією релігії і церкви.

ББК 63.3(4УКР-4ПОЛ)Я20

POLTAVICA. Poltava Encyclopaedia: in 12 volumes. — Volume 12: Religion and Church / Editor-in-chief O. A. Bilousko.
— Editorial staff: Y. M. Varchenko, A. M. Kyrydon, V. O. Mokliak, T. P. Pustovit, V. M. Khanko, S. V. Khoriev. — Poltava:
Poltavskyi Literator Publishers, 2009. — 756 + XL p., ill., charts, maps, tables.

The twelfth volume of POLTAVICA — Poltava Encyclopaedia in 12 volumes important events of religion and church life in
Poltava region from the ancient time till the beginning of XXIst c. The volume includes 3726 articles of 99 authors; 609 articles
compile editorial material. There are 40 colour illustrations on separate pages (214 plots) in the volume and 1094 illustrations,
2 charts, 2 maps, 4 tables in the text.
Intended for everybody who is interested in religion and church.

ISBN 978-966-192-047-6

© Центр дослідження історії Полтавщини, 2009.
© Видавництво «Полтавський літератор», 2009.